

De agrarische sector in Anloo omstreeks 1950 (4)

In de jaren vijftig waren er in Anloo 38 gezinnen die hun inkomen geheel of gedeeltelijk uit de landbouw verkregen. Van het agrarisch bestaan in die tijd geeft Albert Okken een beschrijving, voornamelijk gebaseerd op eigen herinneringen. Eerder kwamen de melkveehouderij, de inrichting van de gebouwen, en gezondheidszorg en veefonds aan bod. Dit artikel gaat in op de varkenshouderij.

Zoals in voorgaande artikelen gemeld had iedere boer in Anloo een gemengd bedrijf. In die tijd had iedere boer wel een zwien op 't hok. Ook niet-boeren mestten soms ook een varken voor eigen gebruik. De drie huizen ten oosten van de zuivelfabriek hadden in het achterhuis allemaal een varkenshok. Ook bakker Bruining hield varkens, waaraan hij onder meer het overgebleven brood opvoerde. Figuur 1 laat zien dat Bruining biggen heeft gekocht, waarschijnlijk van Jan Boelens. Ook

Figuur 1. Jan Boelens, Tinus Hovenkamp en Hendrik Bruining.

overbuurman Tinus Hovenkamp helpt even mee met het vervoer.

De biggen werden meestal afgemest tot een levend gewicht van omstreeks 90 kg. Deze bacon varkens, hier zolters genoemd, werden voor een groot deel geleverd aan de coöperatieve slachterij 'Drentex' in Assen. De producten werden geëxporteerd naar Engeland.

Veel meer boeren hier echter hielden fokvarkens voor de biggen-productie. Het meest gehouden ras was het Nederlands landvarken, een kruising tussen het Engelse Yorkshire varken en het Deens Landvarken. Dit ras was vrij lang en had kwalitatief een goede achterhand. Dus mooie hammen. De zeugjes werden geselecteerd uit eigen aanfok. Na ongeveer 16 maanden kunnen de zeugjes (roesmotten) voor het eerst bij de beer (mannotjes-varken).

De beer was eigendom van de Boermarke van Anloo. Om inteelt te voorkomen werd er elk jaar een andere gekocht. Hiervoor moesten de volmachten een dag op stap om een beste goed verervende beer te vinden. Omdat nog niemand van de volmachten in die tijd een auto had werd Hendrik Stadman uit Annen ingeschakeld om het vervoer met zijn taxi te verzorgen. De meeste stamboekvarkenshouders waren te vinden in zuidwest Drenthe. Dit gebied werd dan ook doorkruist via diverse varkensboeren. Uiteindelijk viel aan het eind van de dag de keuze op, volgens de bestuurders, de beste beer. De dag werd afgesloten met een maaltijd en er werd natuurlijk op gedronken.

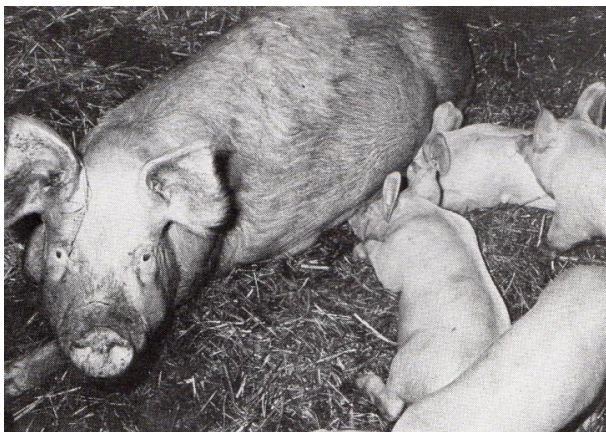
Hoe de nieuwe beer uiteindelijk in Anloo kwam is mij niet bekend. De beer werd gestald bij Jan en Aaltje Veldkamp, die woonden op de hoek

Brinkstraat - Lunsenhof, naast de Homanshof. Zij moesten het beest voeren en toezicht houden bij de dekking. Meestal kwam Aaltje ook wel even kijken of alles goed verliep. Door haar opmerkingen kon je vernemen dat ze er wel verstand van had.

Figuur 2. Willem Jipping gaat met een zeug naar de beer. Dit kon toen nog loslopend over de straat.

Na drie maanden, drie weken en drie dagen na dekking konden de biggen worden verwacht. Gemiddeld 13 per worp. Er moest dan wel toezicht zijn, ook 's nachts. Er kon namelijk nog wel eens iets mis gaan. Een big kon moeite hebben om uit de nageboorte te komen met als gevolg verstikkingen. Ook kon de zeug koortsig zijn en als gevolg hiervan zijn eigen biggen opvreten. Een varken is immers net zoals wij mensen een omnivoor (alleseter). Het verhaal ging dat een boer aan zijn zoontje vroeg om tijdens het biggen van de zeug even op te passen. Dit wilde het jongetje wel. Toen de boer weer thuis kwam zag hij nog net dat de zeug een big naar binnen werkte. 'Hee jong', zei zijn pa, 'ziej wel dat e een big opvret!' Waarop het jongetje antwoordde: 'och het gef niks pa want hij is er zo weer'.

Figuur 3. Mot met biggen.

De kleine biggetjes zochten warmte onder een lamp. Hierdoor werd mede voorkomen dat ze tegen de zeug gingen liggen en dan dood gedrukt konden worden. Ook werden wel palen langs de muren opgehangen zodat de biggetjes hieronder kwamen

en niet doodgedrukt werden. Doodliggen was een van de meest voorkomende sterfte oorzaken.

Als de biggen ca. 25 kg wogen werden de biggen gespeend (van de moeder gehaald) en konden vervolgens worden verkocht. Bekende biggenkooplui waren o.a. Piet Haayer uit Nieuw-Annerveen en Ubels (bijgenaamd Snuffel) uit Assen. Ook werden biggen geleverd aan voornoemde Coop. Drentex. De biggen werden door de handel weer afgeleverd aan varkensmesterijen.

De varkens werden gevoerd met brokken of meel(slobber). Deze voeders werden voornamelijk geleverd door de Coop. Zuivelfabriek en Korenmalerij 'De Eensgezindheid', gevestigd aan de Annerweg te Anloo. Nu het pand van ABZ. Omdat alle biggen werden geboren met bloedarmoede werd er een zode in het hok gegooid. Door opname van de ijzerhoudende grond werd de bloedarmoede bestreden.

Ook werden de restanten aardappelen, soms vermengd met roggemeel, gekookt in een kookpot aanwezig in praktisch elke boerderij. Dezelfde kookpot werd meestal, nadat hij goed was schoongemaakt, ook gebruikt voor het koken van de was. Er werd gestookt met hout of turf.

Eens per jaar in de herfst ging er een aardappelstomer rond, eigendom van de Coop. dorsvereniging "de Volharding". Er werd door de boer dan een sleuf in de grond gegraven waarin de gestoomde aardappelen werden gestort. Ook deze aardappelen werden aan de varkens gevoerd. Wij kinderen waren bij het stomen altijd aanwezig om de gestoomde aardappelen op te eten. Deze vonden wij lekkerder dan de aardappelen die we thuis kregen. Sommigen hadden zelfs een zakje zout bij zich om over de aardappelen te strooien.

Helaas is de varkenshouderij in de jaren 80 volledig verdwenen uit Anloo.

Wordt vervolgd.

Albert Okken

Foto's bij dit artikel uit: Anloo in het landschap Drenthe. 1982.